

Malmö högskola
 Avdelningen för utbildnings- och forskningsstöd
 Peter Jönsson
 Forskningskoordinator

BESLUT

2013-05-16

Mahr Dnr 69-2013/278

Hantering av misstanke om vetenskaplig oredlighet

För alla universitet och högskolor är det angeläget att upprätthålla förtroendet för forskning. Det är därför en viktig uppgift för högskolan att slå vakt om och främja god vetenskaplig sed. Stöd för detta finns i Högskolelagen och Högskoleförordningen:

”I högskolornas verksamhet skall vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas.” (Högskolelagen 1 kap 3a §)

och, mer preciserat:

”En högskola som genom en anmälan eller på något annat sätt får kännedom om en misstanke om oredlighet i forskning, konstnärligt utvecklingsarbete eller annat utvecklingsarbete vid högskolan ska utreda misstankarna.” (Högskoleförordningen 1 kap 16 §)

Högskoleförordningen anger emellertid inte på vilket sätt som en sådan misstanke ska utredas och ej heller hur vetenskaplig oredlighet definieras. För att Malmö högskola på ett förutsägbart och opartiskt sätt ska kunna hantera misstanke om oredlighet i forskning, beskrivs i det följande vad vetenskaplig oredlighet innebär samt hur sådan ska beivras.

Vetenskaplig oredlighet

Oredlighet i forskning är ett samlingsbegrepp för när någon i sin vetenskapliga verksamhet medvetet, eller genom grov oaktsamhet, gör avsteg från vetenskapliga krav eller bryter mot allmänt accepterade etiska normer och därmed strider mot god forskningssed.¹ Vetenskaplig oredlighet innefattar handlingar eller underlåtelser i samband med forskning, vilka leder till falska eller förvrängda forskningsresultat eller vilseledande uppgifter om någons insats i forskning.²

¹ Se: ”God forskningssed.” Vetenskapsrådets rapportserie 1:2011.

<http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1321864357049/God+forsknings+sed+2011.1.pdf>

² Enligt ”Förslag om hantering av misstänkt vetenskaplig oredlighet.” Sveriges universitets- och högskoleförbund/Vetenskapsrådet (Dnr 312-2006-2542).

Oredligheten kan anta olika former (exempel inom parantes):

- oredlighet i samband med hantering av data och källmaterial samt vetenskaplig metod (förfalskning, förvanskning och fabricering inklusive förtigande eller undertryckande av resultat och/eller uppgifter)
- plagiering och annan oredlighet vid publicering (oberättigat hävdande av författarskap, undertryckande av annans författarskap eller ändring av författarordning)
- oredlighet i samband med intressekonflikter, bristande omdöme och olämpligt beteende (försvårande av vetenskaplig granskning, genomförande av forskningsprojekt utan inhämtande av nödvändiga tillstånd).

Missbedömningar, tolkningsfel och andra ursäktliga misstag anses inte utgöra vetenskaplig oredlighet.

Övergripande uppgift

Malmö högskola ska informera om gällande regler inom området och om hur misstanke om vetenskaplig oredlighet anmäls och utreds.

Chefer och övrig personal

Alla som deltar i forskningsverksamhet är ansvariga för att resultat inhämtas, sammanställs och presenteras i enlighet med forskarsamhällets vedertagna principer. Medförfattare ska förvissa sig om att resultaten är framtagna på ett ärligt sätt och att de är korrekt beskrivna.

Personal vid Malmö högskola ska rapportera vetenskaplig oredlighet. Prefekt och dekan har ett övergripande ansvar för att den forskningsverksamhet som bedrivs inom institutionen respektive fakulteten följer god vetenskaplig sed. Vid tveksamhet, kan Malmö högskolas Kommitté för utredning av vetenskaplig oredlighet (se nedan) kontaktas för en informell diskussion om misstänkt felaktigt uppträdande. Malmö högskolas personal ska också samarbeta med utredarna under pågående utredning samt rapportera till rektor om det förekommer repressalier i samband med utredningen.

Rektor

Rektor beslutar om att utreda misstankar om vetenskaplig oredlighet som kommit till högskolans kännedom genom anmälan eller på annat sätt.

Rektor ska se till att varken anmälare, anmäld eller övriga involverade i ett ärende, utsätts för repressalier.

Rektor beslutar på grundval av undersökningsrapporten från Kommittén för utredning av vetenskaplig oredlighet om fullständig utredning ska göras. I så fall ska yttrande begäras av Centrala etikprövningsnämndens expertgrupp för oredlighet i forskning som utför den fullständiga utredningen. Rektor beslutar på grundval av denna expertgrupps yttrande huruvida vetenskaplig oredlighet har förekommit eller inte.

I de fall som vetenskaplig oredlighet har konstaterats, ska rektor avgöra om det finns grund för att låta personalansvarsnämnden besluta om eventuella påföljder. I andra fall kan ärendet överföras till Statens ansvarsnämnd eller (om brottsmisstanke föreligger) polis-och åklagarmyndighet.

I de fall som vetenskaplig oredlighet *inte* har konstaterats, ska rektor i samråd med berörda parter avgöra om det finns skäl att vidta åtgärder för att återställa den anmäldes/anmälarens position och/eller anseende.

Kommittén för utredning av vetenskaplig oredlighet

Vid Malmö högskola finns en kommitté som hanterar ärenden som rör vetenskaplig oredlighet; *Kommittén för utredning av vetenskaplig oredlighet*. Kommitténs arbetsuppgift är att på rektors uppdrag utreda misstanke om vetenskaplig oredlighet i verksamhet som bedrivs, eller har bedrivits, vid Malmö högskola genom att i en undersökningsrapport ta ställning till huruvida en fullständig utredning är nödvändig, eller om en sådan anses uppenbart obehövlig.

Kommittén består av vicerektor för forskning (ordförande och protokolljusterare) och två andra ledamöter med hög integritet och lång erfarenhet i ledande ställning av forskningsfrågor. Dessa två ordinarie ledamöter har var sin suppleant som träder in vid jäv. En av de ordinarie ledamöterna utses till vice ordförande. Kommittén biträds av en tjänsteman som är jurist och som ansvarar för administrationen av ärendet. Juristen har närvaro- och yttranderätt när kommittén sammanträder. Om kommittén finner det nödvändigt, anlitas ytterligare expertis som avger ett yttrande i ärendet till kommittén. Malmö doktorandkår utser en ledamot om misstanken rör doktorand.³

Ledamöterna utses av rektor för den period som rektors eget förordnande löper och till dess att nya ledamöter blir utsedda.

Anmälare

Anmälare ska framföra misstankar i god tro, agera med diskretion samt samarbeta med dem som utreder ärendet. Anmälare har rätt att:

- begära att en fullständig utredning överlämnas till expertgruppen för oredlighet vid Centrala etikprövningsnämnden. Detta bifalls såvida högskolan inte bedömer det som uppenbart obehövligt. (SFS 2009:1068)
- få möjlighet att vittna och lägga fram bevis under pågående ärende
- gå igenom utkast till de delar av Kommitténs för utredning av vetenskaplig oredlighet undersökningsrapport som har relevans för anmälarens anklagelser eller vittnesbörd samt kommentera dessa
- bli skriftligt informerad om beslut och åtgärder
- bli skyddad från repressalier och annan misskreditering.

³ Ärenden som rör vilseledande i tillgodoräkning av studieprestationer på forskarnivå ingår inte i kommitténs ansvarsområde, utan handläggs i första hand i enlighet med högskoleförordningens 10:e kapitel (disciplinära åtgärder).

Om anmälare begär anonymitet ska denna önskan tillgodoses i möjligaste mån, men anmälare ska informeras om att anonymitet inte kan garanteras.

Den anmälda

Den anmälda ska agera med diskretion samt samarbeta med dem som utreder ärendet. Anmäld har rätt att:

- begära att en fullständig utredning överlämnas till expertgruppen för oredlighet vid Centrala etikprövningsnämnden. Detta bifalls såvida högskolan inte bedömer det som uppenbart obehövligt. (SFS 2009:1068)
- få information om grunden till anklagelsen då ett ärende initieras
- få möjlighet att vittna och lägga fram bevis under pågående ärende
- gå igenom utkast till Kommitténs för utredning av vetenskaplig oredlighet undersökningsrapport samt kommentera dessa
- bli skriftligt informerad om beslut och åtgärder
- få hjälp med att reparera sitt rykte om hen inte befunnits skyldig till vetenskaplig oredlighet

Handlägningsordning

1. Initiering av ärende

Rektor initierar ett ärende när anmälan om misstanke om vetenskaplig oredlighet har inkommit eller när misstanke om vetenskaplig oredlighet har kommit till högskolans kännedom på annat vis.

Anmälan inlämnas till rektor. Rektor kan även själv göra en anmälan.

Anmälan bör innehålla följande uppgifter:

- vilken typ av oredlighet som misstanken avser
- omständigheterna kring den misstänkta vetenskapliga oredligheten
- uppgift som stödjer att den misstänkta oredligheten har skett inom Malmö högskolas verksamhetsram
- anmälarens namn, kontaktuppgifter och namnunderskrift

Den anmälda och anmälaren informeras skriftligen om att en förberedande undersökning rörande misstanke om vetenskaplig oredlighet kommer att påbörjas.

2. Förberedande undersökning

Rektor lämnar inom fem arbetsdagar efter anmälan har inkommit ärendet till Kommittén för utredning av vetenskaplig oredlighet som efter en förberedande undersökning ska föreslå om ärendet blir föremål för en fullständig utredning eller inte.

Den förberedande undersökningen innebär att fakta i ärendet insamlas och att den som anmäls bereds tillfälle att muntligt och skriftligt yttra sig över anmälan och övriga uppgifter som har tillförts ärendet av någon annan än anmälaren. När personer hörs, upprättas tjänsteanteckning.

Den förberedande undersökningen ska utmynna i en rapport som innehåller slutsatser och motiverat ställningstagande till huruvida anklagan om vetenskaplig oredlighet föranleder en fullständig utredning eller om sådan är uppenbart obehövlig. Vid osäkerhet eller oenighet ska kommittén alltid föreslå rektor att en fullständig utredning görs. Rapporten ska även ange vilket material som har undersökts och innehålla en sammanfattning av genomförda intervjuer och annan relevant information om vilket underlag som ställningstagandet bygger på. Bevismaterial bör säkras. Om inte en fullständig utredning rekommenderas, kan kommittén föreslå rektor andra åtgärder som bör vidtas.

Innan rapporten överlämnas till rektor har den anmälda möjlighet att under två veckor lämna kommentarer på rapporten.

Rapporten överlämnas till rektor samt till den anmälda och anmälaren senast två månader efter att anmälan har lämnats över till kommittén. Kommittén motiverar avsteg från denna tidsfrist till rektor.

Ordföranden i kommittén och dess jurist föredrar gemensamt rapporten inför rektor. Rektor fattar därefter beslut om ärendet lämnas utan åtgärd eller om en fullständig utredning ska göras. Anmälare och anmäld informeras skriftligen om beslutet.

Om ärendet lämnas utan åtgärd, ska – om det är befogat – nödvändiga insatser göras för att återställa den anmäldes anseende och för att anmälaren inte ska drabbas av negativa konsekvenser.

Om anmälaren eller den anmälda begär det, ska högskolan hämta in ett yttrande från expertgruppen för oredlighet i forskning vid Centrala etikprövningskommittén. Något yttrande behöver dock inte hämtas in, om rektor beslutar att det är uppenbart obehövligt.

3. Fullständig utredning

I de fall där rektor beslutar om att en fullständig utredning ska genomföras, ska yttrande begäras av expertgruppen för oredlighet i forskning vid Centrala etikprövningskommittén som utför den fullständiga utredningen.

4. Beslut och eventuella påföljder

När yttrande från expertgruppen för oredlighet i forskning vid Centrala etikprövningskommittén har inkommit, beslutar rektor på grundval av detta yttrande huruvida vetenskaplig oredlighet har förekommit eller inte.

Om vetenskaplig oredlighet har konstaterats, ska i beslutet klart framgå vilken typ av oredlighet som har belagts. Rektor kan också besluta att misstanken har varit ogrundad. Rektors beslut går inte att överklaga och meddelas skriftligen till anmälaren och den anmälda.

Rektor avgör i de fall då vetenskaplig oredlighet har konstaterats om ärendet ska överföras till högskolans personalansvarsnämnd, Statens ansvarsnämnd eller till polis- eller åklagarmyndighet.

5. Informationsåtgärder

Centrala etikprövningskommitténs expertgrupp underrättas om alla rektorsbeslut som rör misstänkt vetenskaplig oredlighet.

Om den som har gjort sig skyldig till vetenskaplig oredlighet har ett vetenskapligt uppdrag hos någon organisation, ska den organisationen snarast underrättas om beslutet.

Rektor avgör om särskild information behöver lämnas, till exempel till de vetenskapliga tidskrifter som publicerat berört material och om det finns behov av att tillstålla tidskriften information om vad som har framkommit i ärendet.

I de fall då beslutet innebär att vetenskaplig oredlighet *inte* har belagts, ska med hänsyn till den anmäldes renommé, beslutet göras känt. Rektor ska också samråda med den anmälda om åtgärder behöver vidtas för att återupprätta den anmäldes anseende. I förekommande fall kan beslutet publiceras i de forum där anklagelse om vetenskaplig oredlighet tidigare har publicerats.

Rektor ska även, efter samråd med anmälaren, avgöra om det behövs åtgärder för att återställa anmälarens position och eller rykte.